

Centre de Documentació

Recull temàtic

8 de març: drets de les dones

Foto: Grzegorz Żukowski

PRESENTACIÓ

La selecció de recursos documentals que us presentem comprèn una mostra representativa de referències bàsiques i actuals sobre el tema. Es tracta d'un recull documental que vol ser útil a totes aquelles persones interessades o que vulguin aprofundir i ampliar els seus coneixements en el tema del recull.

S'inclouen documents en diferents tipologies: monografies, estudis, informes, articles de revista, audiovisuals i recursos electrònics, entre d'altres, amb un comentari informatiu sobre cadascun dels documents ressenyats.

A través del [Centre de Documentació Joaquina Alemany i Roca](#) de l'[Institut Català de les Dones](#) es pot ampliar la informació bibliogràfica, consultar la documentació referenciada o bé, sol·licitar-la en préstec.

Des de l'Institut Català de les Dones, agraïm a totes les institucions i entitats l'aportació dels seus documents i recursos als fons documentals del Centre de documentació.

SUMARI

- ◆ **MONOGRAFIES**
 - Capítols de llibre
- ◆ **FULLETS**
- ◆ **RECURSOS ELECTRÒNICS**
- ◆ **AUDIOVISUALS**
- ◆ **REVISTES**
 - Articles de revista

MONOGRAFIES

Bussy Genevois, Danièle. La Democràcia en femení: feminismos, ciudadanía y género en la España contemporània. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2017

La trajectòria investigadora de Danièle Bussy està íntimament unida al desenvolupament de la història de les dones en l'Espanya contemporània, en particular amb allò referent a l'estudi del primer terç del segle XX.

L'obra recull un diàleg mantingut durant anys per i amb l'autora al voltant de quatre temes que estructuren el seu treball investigador: la premsa, el gènere com element estructural de les representacions socials, l'acció i el discurs de les dones i la plasmació d'un projecte de ciutadania en femení i el feminisme com a projecte polític.

Aquesta publicació es tanca amb una biografia col·lectiva escrita per amistats, deixebles i col·legues de la historiadora francesa en diferents moments de la seva vida.

Olid, Bel. Feminisme de butxaca: kit de supervivència. Barcelona: Angle, 2017

Bel Olid fa una crida a l'autodefensa, a somiar aquella fantasia violenta en resposta d'una agressió, exposant els conceptes clau de la lluita feminista de forma contundent i a través d'un imaginari quotidià.

Temes com la identitat, la cosificació de la dona, els rols de gènere, el mite de l'amor romàntic, la lluita feminista o la visibilització de la figura de les dones són els que l'autora tracta d'explicar amb un llenguatge mordaç i gens

academicista. Una lectura molt necessària per veure quines són les situacions del dia a dia que reproduïxen el subtil sistema masclista, tan difícil de detectar.

El llibre també inclou recursos "bàsics del kit feminista" i un glossari de vocabulari especialitzat en el tema.

Jornades radical-ment feministes: Barcelona, 3, 4 i 5 de juny de 2016. Barcelona: Xarxa feminista de Catalunya, 2017

El document recull les experiències viscudes durant les quartes Jornades feministes celebrades a Barcelona els dies 3, 4 i 5 de juny de 2016. Van ser organitzades amb la voluntat d'explorar noves formes d'expressió feminista a través de taules rodones, tallers, exposicions d'arts plàstiques, projeccions audiovisuals, teatre, música i poesia que van abordar diferents temes com les violències masclistes, la sostenibilitat de la vida i els cossos, les sexualitats i les identitats, etc.

Aquestes aportacions realitzades i adreçades a dones, lesbianes i persones transgènere, reflecteixen la força de la lluita contra les violències del patriarcat i són una reivindicació viva dels drets d'aquests col·lectius i dels treballs de cura.

Alhora, les Jornades van generar un espai ple de feminismes crítics, reivindicatius, festius i participatius on es va treballar per a que un altre món sigui possible.

Varela, Núria. Cansadas: [una reacción feminista frente a la nueva misoginia]. Barcelona: Ediciones B, 2017

El document recull la frustració de tota una generació de dones crescudes sota el 'vel de la igualtat': la falsa creença que la societat occidental és igualitària i per tant el feminisme i la seva lluita ja no són necessaris. L'autora recopila tot un seguit d'indicadors econòmics i socials que posen de manifest que la situació de les dones al segle XXI dista molt de ser igualitària.

Les dones estan cansades de la violència que reben pel simple fet de ser dones, estan cansades de la nova misogínia que presenta formes més subtils com els micromasclismes, estan cansades de no tenir, perquè se'ls ha fet responsables del treball reproductiu i de cura, i, finalment, estan cansades d'estar cansades.

L'objectiu d'aquesta obra, que recull articles, reportatges i reflexions de l'autora, és provocar una presa de consciència i fer una crida a l'acció.

Adichie, Chimamanda Ngozi. Estimada Ijeawele: manifest feminista en quinze consells. Barcelona: Fanbooks, 2017

L'autora és una de les representants més destacades del moviment feminista africà. Així, en aquesta obra versiona una carta que va escriure a Ijeawele, una amiga de la infantesa, i aprofita per oferir-li complicitat i suport en l'educació feminista de la seva filla.

Al llarg del llibre li proporciona un total de 15 consells on s'exploren temes diversos que conflueixen en la necessitat d'educar d'una manera diferent per tal d'aconseguir que les nenes i els nens visquin en una societat lliure i igualitària.

Les opinions i consells que aporta poden servir d'utilitat a qualsevol persona, ja que tot i estar basat en la cultura i societat africana és extrapolable a altres realitats.

La Barbera, Maria Caterina ; Cruells, Marta. Igualdad de género y no discriminación en España : evolución, problemas y perspectivas. Madrid : Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2016

L'obra analitza les polítiques públiques d'igualtat de gènere i no discriminació adoptades a Espanya en el marc de la Unió Europea en els darrers trenta anys, i ho fa des d'un punt de vista multidisciplinari que combina les ciències polítiques, el dret i la sociologia, amb l'objectiu d'estudiar el desenvolupament de les polítiques d'igualtat, discutir les qüestions problemàtiques i identificar futures solucions i línies d'acció.

El treball adopta l'enfocament de la interseccionalitat i dedica atenció especial a les discriminacions que pateixen les dones en la intersecció entre diferents eixos d'exclusió, en particular sexualitat, religió, estatus migratori i diversitat funcional. L'obra s'articula al voltant d'uns eixos temàtics interconnectats: l'aparell institucional i el marc socio-jurídic, la divisió sexual del treball, la representació política de les dones, l'impacte de les polítiques d'igualtat, els drets reproductius, la violència masclista, la interseccionalitat de gènere i les discriminacions múltiples.

Biewener, Carole ; Bacqué, Marie-Hélène. *El empoderamiento : una acción progresiva que ha revolucionado la política y la sociedad. Barcelona : Gedisa, 2016*

A l'actualitat el concepte "d'empowerment" apareix en molts àmbits: en l'empresa, la universitat, el treball social, l'educació, el desenvolupament internacional, etc., però l'apoderament té un doble sentit: aconseguir que algú mantingui el poder i també aconseguir que sigui capaç d'adquirir un estat i un aprenentatge.

Segons aquesta obra el moviment feminista de la dècada de 1970 ja utilitza el terme per descriure la lluita contra la violència domèstica i la violació. L'estudi sintetitza la bibliografia anglesa existent sobre el concepte d'apoderament associat a les dones i descriu la història d'aquest terme passant per les seves nombroses variants, tant conservadores com progressistes, que han alimentat els moviments feministes al Nord i Sud i els programes del Banc Mundial i les Nacions Unides. L'obra distingeix tres models d'apoderament: el radical, el socioliberal i el liberal.

Viladot, M. Àngels ; Caroline Steffens, Melanie. *Estereotipos de género en el trabajo. Barcelona : UOC, 2016*

L'objectiu del llibre és aportar respostes a la pregunta de per què no hi ha igualtat de gènere en l'àmbit laboral, tenint en compte que l'educació secundària obligatòria i la post obligatòria de les dones és la mateixa que els homes. Mitjançant un estudi aprofundit sobre els estereotips, les seves causes i conseqüències, es raona sobre les diferències de gènere, l'elecció de carrers en les dones i el paper de les cultures organitzatives entre d'altres.

Les autores han fet una anàlisi dels factors i mecanismes que condueixen cap a la discriminació femenina a la seva carrera professional. Els aspectes més importants els expliquen basant-se en la perspectiva de la psicologia social.

Calvo, Yadira. *La aritmética del patriarcado*. Barcelona : Bellaterra, 2016

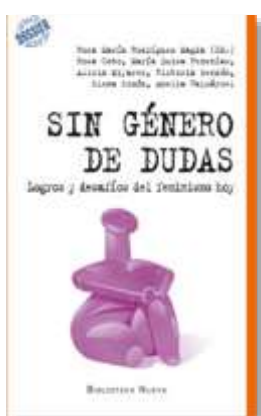
L'obra analitza i qüestiona els arguments fonamentals construïts a través dels segles fins a l'actualitat per a explicar i legitimar la dominació masculina. S'analitzen discursos filosòfics, científics i religiosos i es posa de manifest com els autors, homes, els utilitzaven per amagar-hi els seus interessos personals i defensar els seus privilegis masculins.

Alguns intel·lectuals, fins i tot, van arribar a contradir els seus propis principis generals d'igualtat per prendre les dones com a excepció.

Fraser, Nancy. *Fortunas del feminismo*. Quito: Instituto de Altos Estudios Nacionales del Ecuador; Madrid: Traficantes de Sueños, 2015

L'obra dibuixa l'evolució del moviment i l'acció feminista des de la dècada de 1970 fins a l'actualitat, i anticipa una nova fase radical i igualitària del pensament i l'acció feminista, que s'afegirà amb força a l'actual cicle de lluites contra les polítiques i les noves pràctiques neoliberals.

Aquesta nova anàlisi està destinada a convertir-se en una fita del pensament feminista i a inspirar les lluites i iniciatives de dones i dels nous moviments socials en la crisi actual política, econòmica, financera i ecològica.

Rodríguez Magda, Rosa Maria. *Sin género de dudas: Logros y dudas del feminismo de hoy*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2015

Reflexió sobre la història del feminisme, la construcció de la teoria feminista, i la inserció d'aquesta ideologia en els nous moviments socials; hi trobem les protagonistes més rellevants en el panorama feminista internacional i espanyol i les seves propostes filosòfiques i d'activisme.

El document ens apropa als debats feministes més actuals i rellevants com serien la democràcia paritària, el multiculturalisme, les polítiques de gènere, la sexualitat, la coeducació, etc. I també analitza l'escenari plural i compromès del feminisme contemporani on trobem el feminisme de la igualtat, de la diferència, la teoria queer o els tranfeminismes.

De Miguel, Ana. Neoliberalismo sexual : el mito de la libre elección. Madrid: Cátedra, 2015

L'estudi fa una crítica de la ideologia neoliberal, que té per objectiu convertir la vida i les persones en mercaderies. En aquest sentit, per difondre i reforçar-se, el neoliberalisme converteix els cossos de les dones en objectes a través de la poderosa indústria del sexe.

Per mercantilitzar l'ús sexual del cos femení, el patriarcat es recolza en dues idees complementaries: d'una banda, en la teoria de la lliure elecció, si les dones són lliures i tenen igualtat poden escollir viure del seu cos o de trossos del seu cos. I d'altra banda, en una retòrica transgressora i post moderna que afirma que tota relació és acceptable si el sexe és consentit tot això i més desenvolupat al llarg de les següents pàgines d'aquesta obra.

Falcón, Lidia. Los nuevos machismos. Barcelona: Aresta, 2014

En aquesta obra Lidia Falcón analitza i denuncia la involució que els sectors més reaccionaris de la societat estan impulsant, i de vegades imposant, als avenços aconseguits pel feminisme. Des de la cultura dominant, la publicitat, el cinema, la literatura, la televisió, i en el món del treball, de la política i de l'economia, la ofensiva masclista està arravatant el respecte i el paper protagonista que les dones havien aconseguit en el segle XX. L'autora, amb un estil directe, sense subterfugis ni eufemismes, desvetlla les claus del domini del Patriarcat que continua ostentant el poder. Aquesta es una aportació fonamental al coneixement de la lluita feminista i, sobretot, del seus enemics.

Aquest llibre forma part de la col·lecció Aresta Mujeres, que va néixer amb la voluntat de donar a conèixer els motius i els mecanismes de la discriminació social de les dones amb l'objectiu de canviar aquesta situació. L'últim llibre publicat és Género, ciencia y tecnologías de la información, obra que aborda la complexa relació entre les dones, la ciència i la tecnologia, des de la perspectiva de gènere i a partir dels resultats de diversos projectes d'investigació.

Balcells, Albert. Vuit feministes catalanes entre 1889 i 1976. Barcelona: Rafael Dalmau, 2015

A través de la trajectòria vital i ideològica de vuit dones catalanes destacades en camps diversos, el llibre segueix la història del feminisme a Catalunya des de la darrereria del segle XIX fins a la Transició Democràtica del segle XX.

Es tracta de Teresa Claramunt, Dolors Monserdà, Carme Karr, Francesca Bonnemaison, Aurora Bertrana, Paulina Pi de la Serra, Mercè Comaposada i Maria Aurèlia Capmany.

Totes vuit, des d'ideologies i camps molt diversos, van lluitar amb el seu exemple, amb la seva acció i amb els seus escrits per a millorar la situació social de les dones.

Castaño, Cecilia (dir.). Las mujeres en la gran recesión. Madrid: Cátedra, 2015

El progrés de les darreres dècades en igualtat de gènere es va sustentar en les polítiques públiques en aquesta matèria i en el desenvolupament de l'Estat del Benestar. La llarga i complexa recessió econòmica ha produït el retrocés d'aquestes polítiques afectades pels objectius de consolidació fiscal i austeritat. Aquesta obra analitza com afecta a les dones i a la igualtat de gènere la reducció estructural del sector públic i la disminució de les inversions en educació, salut i assistència social, sectors essencials per a la participació laboral femenina.

Manifiesto Femen. Xixón: Hoja de Lata, 2015

Femen és un grup feminista, creat a Ucraïna el 2008, que lluita contra tota forma d'alienació de la dona. Aquest manifest és un compendi del seu patrimoni ideològic i un manual d'instrucció adreçat a les futures activistes però, també, a simpatitzants i escèptics que vulguin entendre els objectius del grup.

Recull el pensament que hi ha darrera de les accions de Femen i dels seus eslògans, fruit d'hores de reflexió i debat.

El text és una síntesi d'allò après en cinc anys de lluita i experimentació, primer a Ucraïna i després en l'àmbit internacional, i pretén dotar d'una ideologia solida les accions reivindicatives que el grup duu a terme.

Cuesta López, Víctor; Santana Vega, Dulce M., eds. Estado de derecho y discriminación por razón de género, orientación e identidad sexual. Cizur Menor, Navarra: Thomson Reuters Aranzadi, 2014

Malgrat els importats avenços dels darrers anys, la paritat entre homes i dones encara s'enfronta a molts obstacles que impedeixen la seva realització efectiva. Aquesta obra col·lectiva aborda, des d'una perspectiva interdisciplinària i comparada, qüestions claus en la lluita contra la discriminació com per exemple els models de relació, el repte de la democràcia paritària, la llibertat religiosa i el burca, la violència de gènere, la conciliació familiar i el treball, la participació de les dones en els consells d'administració de les grans empreses o l'orientació i la identitat sexual. Obra d'especial interès per a juristes però també per a qualsevol professional o ciutadà, interessat en la construcció d'una societat igualitària.

Lorente, Miguel. Tú haz la comida, que yo cuelgo los cuadros. Barcelona: Editorial Crítica, 2014

L'autor, metge forense i acreditat expert en violència masclista, explica com, encara que s'ha avançat molt en la igualtat de sexes en la nostra societat, moltes noies joves es troben atrapades, tot i que encara no siguin conscients, en situacions no igualitàries. Al mateix temps, moltes de les dones de més edat no han pogut sortir dels espais i estereotips propis de la societat patriarcal. En aquest llibre, Miguel Lorente desvetlla les trampes que la cultura té distribuïdes en el terreny de la convivència, perquè tot transcorri de la manera prevista i dins dels límits establerts per a homes i dones. Unes directrius aparentment menys rígides que abans, però que tenen la mateixa finalitat de sempre: que ningú surti del sistema establert. Aquests ardits, encara ideats per controlar dones, també estan despertant el rebuig d'alguns homes que no volen encaixar en els rols tradicionals. I és que, tal com deia Simone de Beauvoir: «el problema de la dona sempre ha estat un problema d'homes».

Thébaud, Françoise. Escribir la historia de las mujeres y del género. Oviedo: KRK Ediciones, 2013

En base a nombrosos exemples de la història contemporània, l'obra s'endinsa en els orígens culturals i polítics d'una història de les dones (Women's Studies) preocupada per l'emancipació del col·lectiu femení fins al punt d'arribar a una història de gènere més completa i globalitzadora. L'autora reflexiona sobre qüestions metodològiques i proposa una lectura crítica de la historiografia francesa, amb la intenció d'assentar les bases d'una memòria disciplinar, alimentar la discussió sobre els temes crucials de les investigacions i suscitar un debat fructífer amb les historiografies de diferents països.

Roberta Johnson y Maite Zubiarurre (eds.). Antología del pensamiento feminista español (1726-2011). Madrid: Cátedra, 2012

En aquesta obra quaranta-tres autores i autors representen les múltiples tendències del pensament feminista espanyol des de la Il·lustració fins al nostres dies. Cada autora o autor és presentat amb una introducció que situa la seva aportació històricament i bibliogràficament. Els textos abracen tots els grans temes de la filosofia feminista a Espanya com son la igualtat, la diferencia, la llibertat, el dret, l'educació, el treball o la feminitat, entre d'altres.

Wollstonecraft, Mary. Vindicació dels drets de la dona. Girona: L'art de la memòria, 2014

Primera edició en català de l'obra que el feminisme modern ha establert per a si mateix com a text fundacional. Wollstonecraft fa una crítica de la naturalització de les desigualtats que es perpetuen a través de l'educació de les dones, cosa que impedeix el desenvolupament de les facultats intel·lectuals i fa que es conformin a exercir d'objecte sexual en una absurda competència amb la resta de dones. L'autora no només reivindica l'emancipació d'aquest col·lectiu, sinó també la necessitat de reconstituir tot el sistema de convivència humana sobre la base de la raó, sempre per mitjà de l'educació.

Astell, Mary. *Escritos feministas*. Madrid: Maia Ediciones, 2014

Aquesta obra presenta, de forma íntegra, dos assajos fonamentals de Mary Astell: Una proposición formal para las damas (1694) i Algunas reflexiones sobre el matrimonio (1700), en ells l'autora intenta conscienciar les seves lectures sobre l'origen de la subordinació de les dones en les societats civil i domèstica, i moure-les a una acció pacífica i constructiva per evitar aquesta lacra i aconseguir la igualtat intel·lectual i la felicitat femenines. El llibre conté una introducció de Mª Luisa Pacual, investigadora de la Universitat de Córdoba, que contextualitza l'obra de Mary Astell en l'Anglaterra del segle XVIII i analitza les seves implicacions actuals.

Mir García, Jordi; Renom, Mercè, eds. *Revoluciones en femenino: escenarios entre el siglo XVIII y la actualidad*. Barcelona: Icaria, 2014

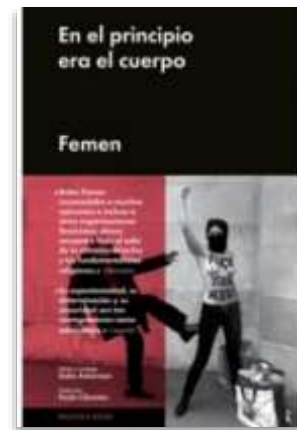
Actualment els moviments socials atreuen un creixent interès de la ciutadania activa i de diferents perspectives científiques (sociològiques, econòmiques, històriques, antropològiques, polítiques,...), però no és freqüent trobar la necessària perspectiva de gènere. Aquest llibre dona a conèixer el paper de les dones en l'acció col·lectiva, en massa ocasions desatès, i avança en el coneixement de la singular incidència de la seva actuació en els processos de canvi de les societats. L'obra presenta un estudi rigorós i en profunditat dels moviments socials des de la perspectiva de gènere mitjançant diversos enfocaments que analitzen aquesta qüestió en àmbits europeus i americans. D'una forma accessible i divulgativa, els autors i autores ofereixen una aportació pluridisciplinària adreçada a un ampli públic, tant d'àmbits acadèmics com de l'activisme social o de caràcter general; i proposen temàtiques, anàlisi i reflexions susceptibles de generar nous estudis i debats.

Hutsol, Anna; Shevchenko, Inna; Shachko, Oksana; Shevchenko, Alexandra. Femen: en el principio era el cuerpo. Barcelona: Malpaso, 2013

<<En el principi era el cos i la sensació que la dona tenia del seu cos, l'alegria de la seva lleugeresa i llibertat. Aleshores va arribar la injustícia i era tan afilada que el cos la sentia. La injustícia priva al cos de la seva mobilitat, cancel·la tot moviment i l'empresona. Es necessari que revoltis el teu cos contra la injustícia...>>

Així, amb el manifest fundacional de Femen comença aquest llibre que narra la història personal d'Anna, Inna, Oksana i Sasha en primera persona i explica com va néixer el compromís de las Femen, moviment feminista de protesta fundat a Kiev, a Ucraïna el 2008, i el desenvolupament de la seva filosofia i de la seva forma d'actuar que las ha fet conegudes.

Morini, Cristina. Por amor o a la fuerza: feminización del trabajo y biopolítica del cuerpo. Madrid: Traficantes de Sueños, 2014

Anàlisi sobre la feminització del treball entesa no només com la incorporació massiva de les dones al mercat de treball, sinó sobretot atenent a la nova centralitat laboral que han adquirit les competències que tradicionalment els eren pròpies: la reproducció i les cures. Segons l'autora els afectes, la comunicació i la implicació personal s'han convertit en elements que es necessari aportar al treball de forma que s'ha configurat un escenari laboral pervers, on a la precarització del treball li correspon una màxima flexibilitat i implicació en la prestació laboral i en el qual l'absorció de la subjectivitat en el treball es reflecteix en la crisi profunda de la reproducció social. A partir d'aquestes premisses l'autora es pregunta si aquest avanç de la inclusió capitalista de la reproducció, i per tant de la vida, pot ser sinònim inevitable de l'explotació total per concloure que hi ha possibilitats inèdites per a una subversió en aquesta transformació.

Carrasco, Cristina, ed. Con voz propia: la economía feminista como apuesta teórica y política. Torrejón de Ardoz: La Oveja Roja, 2014

Treball col·lectiu de set autors amb l'objectiu de presentar una panoràmica comprensible i completa sobre l'economia feminista. Amb una veu nova i pròpia aquestes autores posen l'eix de l'economia en la sostenibilitat i en la dignitat de la vida humana i afirmen que: << En preocupar-se només del mercat i relegar als llimbs de les coses invisibles el treball domèstic i de cura, l'economia com a disciplina ha estat eludint tota responsabilitat sobre les condicions de vida de la població, com si aquestes es moguessin per camins paral·lels a l'economia.>>. Al llarg de nou articles, les autores analitzen aquesta idea des de diferents perspectives amb la qüestió de la crisi econòmica com a tema subjacent.

Igualdad y democracia: el género como categoría de análisis jurídico. Valencia: Corts Valencianes, 2014

Aquest llibre recull un conjunt d'estudis sobre gènere, igualtat i democràcia compilat en homenatge a la professora Julia Sevilla Merino. Hi participen professorat i lletrats que al llarg dels últims 30 anys havien mantingut una relació professional i acadèmica amb la professora Sevilla. Són més de 50 articles que analitzen, des d'una perspectiva jurídica, els drets de les dones i la seva interpretació i plasmació en diverses legislacions així com la participació de les dones en la democràcia, tant a nivell nacional i europeu com en altres regions i països de mon.

La Julia Sevilla ha estat la primera lletrada del Parlament valencià des de la seva creació el 1983 i fins a 2012 i professora titular de dret constitucional a la Universitat de Valencia. Com afirma Juan G. Cotino Ferrer, president de les Corts Valencianes, "la seua dedicació enèrgica sempre, la seua singularitat dialèctica fruit de clares conviccions i el seu compromís amb la igualtat i la democràcia han aportat a estes Corts brillantor jurídica i responsabilitat democràtica."

Pérez Orozco, Amaia. Subversión feminista de la economía: aportes para un debate sobre el conflicto capital-vida. Madrid: Traficantes de sueños, 2014

Aquesta obra ofereix una síntesi general de la força teòrica i política que les propostes del feminisme crític estan aconseguint aglutinar en els darrers anys. A partir de la tesi clau plantejada, que vivim en un conflicte "irresoluble" entre l'acumulació de capital i els "processos de sostenibilitat de la vida", l'autora proposa una ambiciosa mirada de conjunt als debats que s'han donat en el context espanyol arran de la crisi sistèmica i el cicle de mobilitzacions que va començar el 15 de maig de 2011. Pérez Orozco argumenta que la pervivència de la lògica de l'acumulació de capital està estructuralment lligada a la divisió sexual del treball, a la destrucció dels límits ecològics del planeta, a la matriu heterosexual i a la divisió neocolonial/racial del món.

Alcañiz Moscardó, Mercedes. Cambios y continuidades en las mujeres : un análisis sociológico. Barcelona: Icaria, 2011

Document que analitza els importantíssims canvis socials, polítics i econòmics que han experimentat les dones des de la segona meitat del segle XX i que s'enmirallen en la societat actual. Així doncs, al llarg de l'obra l'autora proposa fer una reflexió sobre si aquests canvis han derivat en una igualtat real entre dones i homes i això es fa a través de les parts en que s'estructura el llibre: en la primera s'exposa com la sociologia, des del seu naixement, ha obviat les dones, ja que se les relacionava amb un àmbit més familiar; en la segona s'enfoquen els canvis històrics ocorreguts durant els dos últims segles i com aquests han afectat la relació amb les dones; el tercer apartat, se centra en el discurs feminista, explicant les diverses reivindicacions pel que fa a la discriminació i a la desigualtat femenina; en el quart es narra la història del moviment feminista considerant-lo com a principal agent del canvi. Per acabar, es destaca el paper de les Nacions Unides com un dels agents exteriors propulsors més importants del moviment de dones i finalment, conclou que tot i que hi ha hagut canvis importants, les desigualtats en alguns àmbits encara persisteixen.

Herrera Gómez, Coral. *Más allá de las etiquetas: mujeres, hombres y trans.* Bizkaia, Editorial Txalaparta, 2011

Obra que es proposa fer un recorregut pels diferents moviments d'alliberament que les dones han anat construint al llarg dels segles. Durant tot aquest viatge l'autora busca els orígens conceptuals del sexe i el gènere i les diferències que s'han forjat i transformat al llarg del temps fins arribar als nostres dies. D'aquesta manera s'analitzen, des dels estudis de gènere i les lluites de dones i homes contra el patriarcat, fins a la lluita per l'alliberació dels rols patriarcals i els estereotips sexistes que els diferents feminismes han portat a terme, per concloure amb una exposició sobre la teoria *queer*.

El llibre s'estructura en quatre capítols al llarg dels quals s'introdueixen els conceptes de gènere, les dones, els homes i les persones transgènere. En el capítol dedicat a les dones l'autora repassa breument els diferents feminismes com un conglomerat d'escoles, corrents teòrics i grups d'activisme molt variat, però tots amb l'objectiu comú d'assolir la igualtat de drets i oportunitats. És per això que fa una revisió històrica de com un dels drets fonamentals de les persones: el dret de vot de les dones, es va assolir a principis del segle XX i com mica en mica s'ha anat instaurant a la majoria de països.

Dia Internacional de les Dones 2008 i 2009. Barcelona: Institut Català de les Dones, 2010

Recull que aplega composicions narratives que durant els anys 2008 i 2009 es van recitar o interpretar en el marc dels diversos actes, que entorn del 8 de març, van tenir lloc a diversos indrets de Catalunya. Pel que fa a 2008, s'inclouen en aquesta obra una sèrie de textos corresponents a obres emblemàtiques de la poesia i la narrativa feminista catalana; així, poetes com Montserrat Abelló, Clementina Arderiu o Maria Antònia Salvà, entre d'altres, i escriptores de la talla de Mercè Rodoreda, Montserrat Roig, Carme Riera o Maria Aurèlia Capmany apareixen al llarg de les pàgines d'aquesta obra, a través de retalls simbòlics de la seva obra. Quant a la diada corresponent a l'any 2009, s'apleguen textos representatius de pensadores, escriptores, filòsofes, poetes i activistes que, al llarg dels segles, i sota el denominador comú de la política, han aportat els seus sabers feministes i femenins en la construcció i la transformació del món.

Aranda Álvarez, Elviro [et al.] *La lucha por la igualdad efectiva de mujeres y hombres: reflexiones y aportaciones de la ley de igualdad 3/2007 de 22 de marzo*. Madrid: Dykinson, 2010

Coneguda popularment com la “Llei d’igualtat”, aquesta sorgeix de dues realitats que en justifiquen la seva creació. La primera, que les dones constitueixen la meitat de les capacitats d’una societat i el fet d’estar menys representades en l’àmbit polític així com en els llocs de presa de decisions, impossibilita la inclusió de les seves idees i valors. En segon lloc, la discriminació que pateixen les dones en molts àmbits obstaculitza que puguin exercir els seus drets fonamentals, qüestionant pilars com la dignitat humana i impeding el desenvolupament ple de la seva personalitat. En aquest monogràfic, realitzat per persones expertes en la matèria, es descobreixen diferents aspectes de la llei, les negociacions que s’han dut a terme, les transformacions que ha comportat, els drets que proclama, reflexions sobre la paritat de gènere, les possibles conseqüències en el món empresarial i el treball que la llei realitza per assolir plenament la igualtat efectiva entre homes i dones.

Aguilera Sastre, Juan; Lizarraga Vizcarra, Isabel. *De Madrid a Ginebra: el feminismo español y el VIII Congreso de la Alianza Internacional para el Sufragio de la Mujer*. Barcelona: Icaria, 2010

El VIII Congrés de la Aliança Internacional per al Sufragi de la Dona (IWSA), es va celebrar a Ginebra entre el 2 i el 8 de juny de 1920 i va tenir conseqüències històriques per al feminisme espanyol: per primera vegada en la seva breu existència, les organitzacions feministes més importants d’Espanya van enviar una representació oficial a una convenció mundial d’aquest rang i, el que és encara més important en aquell marc, dos de les més rellevants associacions de dones espanyoles s’adherien formalment a la IWSA. Però si aquell congrés va adquirir una rellevància excepcional per al moviment feminista espanyol va ser, sobretot, perquè en un principi s’havia designat a Espanya com a país amfitrió. No obstant això, mai fins llavors havia existit una connexió amb l’estranger ni un desenvolupament tan palpable del feminisme a Espanya, ni molt menys una activitat tan continuada. Aquest llibre, fruit d’una llarga i laboriosa investigació, dona resposta als nombrosos interrogants que avui suscita aquell congrés i ve a omplir un important buit en la història del feminisme a Espanya.

Centenario del Primer Congreso Femenino Internacional de la República Argentina: mayo de 1910. Buenos Aires: Comité Organizador del II Congreso Feminista Internacional de la República Argentina, 2010

Cent anys enrere i organitzat per les primeres acadèmiques, sindicalistes, polítiques i altres professionals d'arreu del món se celebra el primer Congreso Femenino Internacional a la República Argentina, amb l'objectiu de debatre el rol de les dones en la societat. Pioneres i grans lluitadores de la igualtat de drets des de feia una dècada com Cecilia Grierson, qui fou presidenta, Julieta Lanteri, Elvira Rawson, Alicia Moreau o Petrona Eyle, entre d'altres, foren les organitzadores i foren precursoras en la lluita pel dret al vot de les dones, la seva participació política i sindical, i la demanda de la llei de divorci, entre d'altres reivindicacions entorn a temes tan diversos com la prostitució, el matrimoni, drets gremials, salaris, etc. Es volia millorar la situació social de moltes dones i crear xarxes de col·laboració amb dones de tot el món. Són moltes les ponències que es presentaren i malgrat la dificultat de localització de les actes del congrés, la publicació d'aquest llibre mostra aquell moment també a través de fotografies, a més de les biografies d'algunes de les dones que hi foren presents i altres annexos que poden resultar d'interès.

Enciclopedia histórica y política de las mujeres : Europa y América. Madrid: Akal, cop. 2010

Document que fa un revisió cronològica de la participació de les dones en els àmbits de la política i la història, des dels inicis de la Llei Sàlica, al voltant de l'any 1300, fins a principis de segle XXI. El llibre descriu, situa i valora, la participació de les dones en el moviment global de les transformacions polítiques democràtiques i examina el conjunt de les actuacions, intentant no caure en l'elogi de figures individuals, que en desvirtuïn la importància general. El document fa especial èmfasi en els moviments relacionats amb l'obtenció del sufragi femení, a nivell internacional, destacant-ne la importància cabdal dins els moviments democràtics sorgits al llarg del segle XX. Les entrades de l'enciclopèdia, escrites per especialistes en antropologia, història, filosofia, política i sociologia, permeten tenir una visió global i actualitzada del tema.

Loscertales Abril, Felicidad. *Ser mujer hoy: la nueva imagen de una constante presencia*. Sevilla: Universidad de Sevilla, Secretariado de Publicaciones, 2010

Llibre escrit per la professora emèrita de la Universitat de Sevilla, Felicidad Loscertales, amb la finalitat de divulgar i aproximar la ideologia feminista. El document està estructurat en nou capítols que analitzen el paper de les dones a la societat, els progressos i visibilitats del món femení i, a l'última part, els reptes que encara s'han d'aconseguir a l'actualitat. En els primers apartats es fa una aproximació a la història del feminisme, en base als tres punts més destacats de la conquesta femenina segons l'autora Amelia Valcárcel, que són la vindicació de la ciutadania, la vindicació del vot, juntament amb el dret a l'educació i la recerca de la paritat total. Els capítols següents es centren en l'acció educativa i en la socialització del gènere dintre dels mitjans de comunicació, fent especial èmfasi en la transmissió dels valors. I, en acabar, a l'últim capítol i a la conclusió s'exposa la problemàtica de la igualtat en el treball i la conciliació entre la vida familiar, personal i laboral, els reptes que té la societat actual per arribar a una situació plenament paritària.

***Nación, diversidad y género: perspectivas críticas*. Rubí: Anthropos, 2010**

El present volum recull els treballs d'onze pensadores i crítiques de diferents nacionalitats que presenten les seves teories i pràctiques en relació amb les dones i altres grups minoritzats. El concepte de nació ha variat en els últims temps, la perspectiva a l'hora de definir-lo ha canviat, ja que malgrat ser el principi organitzador de les relacions internacionals, les dinàmiques de globalització, i altres factors econòmics i socials, han posat a prova la seva eficàcia com a unitat política. El paper que juguen les dones aquí queda reflectit a través dels diferents capítols on es tracten temes generals com el per què dels estudis de dones, el gènere, la identitat i el multiculturalisme dins de les nacions, la migració, i d'altres més específics com els feminismes i nacionalismes que queden palesos en dos exemples localitzats al Canadà, Irlanda i Nova Zelanda. En definitiva, aquest llibre versa sobre la interacció dels discursos nacionals i de gènere i el seu objectiu és facilitar una aproximació d'aquests debats a l'àmbit hispà, ja que la majoria dels casos i idees que aquí es presenten pertanyen a localitzacions d'influència anglòfona i francòfona.

Reivindicaciones feministas para una ciudadanía transformadora. Bilbao: Hegoa ; Madrid : ACSUR-Las Segovias, 2010

Publicació que recull les aportacions dels diferents grups de treball que varen tenir lloc a la trobada *Feminismos en la agenda del Desarrollo*, realitzada a Bilbao en el darrer any. Aquestes aportacions són el resultat del debat de més de trenta associacions i moviments feministes de tot l'Estat espanyol, juntament amb alguns països de l'Amèrica Llatina. Els tres grans blocs en què està estructurada la publicació, corresponen als tres tallers que es van desenvolupar durant la trobada abans esmentada i que tractaren sobre els drets econòmics de les dones, les situacions de conflicte i, per últim, sobre la participació ciutadana femenina. Aquests treballs volen visibilitzar àmpliament els drets humans de les dones, per aquest motiu la base de tots tres blocs parteix del dret a una vida lliure de violència. En acabar, a l'última part del document, es dona notícia de diferents experiències transformadores dutes a terme per associacions que defensen els drets de les dones.

Scala, Jorge. La ideología de género: o el género como herramienta de poder. Madrid: Sekotia, cop. 2010

El gènere no és una conseqüència natural esdevinguda pel sexe, sinó el resultat d'una ideologia. Aquesta afirmació, pròpia d'alguns filòsofs postestructuralistes francesos, esdevé com una primera premissa que sosté gran part de les tesis del present assaig. A partir d'un treball de caire divulgatiu, s'analitza amb exhaustivitat el terme 'gènere' per esbrinar l'origen de la seva ideologia que, a més a més,

s'afirma com a totalitària, perquè arriba a tots els àmbits de l'ésser humà, tant a la vida personal com a la social. És per aquesta raó que els sis apartats en què està dividit el llibre tenen com a punt connector la ideologia del gènere, reflexionada des de diferents àmbits, ja sigui des d'una vessant més històrica, que repassa la revolució sexual i l'origen científic del terme, ja sigui per la seva propaganda a partir d'una concepció materialista dialèctica o, a partir de les seves conseqüències antropològiques i socials, perquè està considerada com una eina de poder global, i per tant, de control totalitari.

Braidotti, Rosi. *Transposiciones: sobre la ética nómada*. Barcelona: Gedisa, 2009

Nou llibre de la pensadora Rosi Braidotti, que tracta sobre la subjectivitat ètica i política de la cultura contemporània. La principal premissa d'aquesta teoria ètica parteix d'una concepció nòmada del subjecte, que s'allunya dels estats unitaris i fixos més propis de les ètiques clàssiques. Per aquest motiu dedica una important part de l'obra a concretar els diversos significats de subjecte, i específicament en alguns capítols, s'insereix en el feminisme més profund. Concretament realitza una crítica al neoliberalisme postfeminista indicant tant les seves mancances com les seves virtuts.

A la primera part de l'obra, es presenten els termes claus del debat moral com són l'universalisme i el posthumanisme. Als apartats finals es tracta amb més detall la concepció ètica amb capítols com *Devenir ético: una ecofilosofía de las pertenencias múltiples*. Per finalitzar l'autora ha escrit un epíleg bastant complet, on resumeix amb molta exactitud les bases del pensament transposicional amb apartats com *La dimensión ecofilosófica o las ecologías múltiples de pertenencia*, *La diferencia como principio ético de lo no-Uno*, o *Futuros transfigurados, o los intelectuales proféticos*.

Irigaray, Luce. *Ese sexo que no es uno*. Madrid: Akal, 2009

Document d'una de les autores més representatives del feminisme francès de la diferència, en el qual defensa la constatació de què les dones tenen una identitat totalment diferent a la masculina. Des d'aquest punt de vista i utilitzant la psicoanàlisi, fa servir l'exploració de l'inconscient com a mitjà privilegiat de reconstrucció d'una identitat pròpia, exclusivament femenina. L'autora, en les seves obres sol donar l'esquena al feminisme de la igualtat per considerar-lo reformista i que tendeix a assimilar les dones amb els homes. L'obra també dona una visió antropològica i comenta la teoria psicoanalítica de la sexualitat i, en general, es teoritza al voltant de la sexualitat femenina, de la qual, es critica que sempre ha estat pensada a partir de paràmetres masculins i intenta interpretar el funcionament social a partir de l'explotació dels cossos sexuals de les dones.

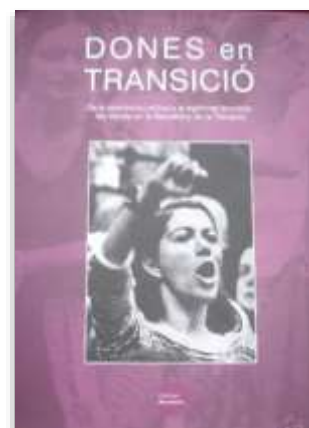
Dalla Costa, Mariarosa. *Dinero, perlas y flores en la reproducción feminista*. Madrid: Akal, 2009

A partir d'una selecció de textos de l'autora, s'efectua un recorregut per la història del feminisme durant els darrers quaranta anys i, també, pels diferents paradigmes que han anat sorgint amb la finalitat de comprendre la realitat social.

El document s'inicia en el context de les lluites feministes dels anys setanta i, a partir d'aquí, l'autora realitza una lectura radical i heterodoxa sobre com la divisió sexual del treball, el treball domèstic i el cos de les dones resulten punts claus en els processos de reproducció social. També es comenta que la invisibilitat d'una part essencial del treball femení (el treball domèstic, per exemple) constitueix, realment, la infraestructura de l'acumulació de capital. La crisi del treball domèstic i de la família patriarcal s'analitza en relació amb les estructures de poder capitalistes en un món cada vegada menys just i més polaritzat. Així mateix, Dalla Costa assenyala de quina manera, en les últimes dècades, les dones han estat protagonistes en la lluita per la conservació de les condicions ecològiques bàsiques que permeten la supervivència de grans segments de la població. En aquesta nova situació, la biopolítica resitua el conflicte i la lluita de classes en un complex horitzó que el pensament feminista ha contribuït a delinear. És de destacar el *Manifiesto Feminismo ante la crisis 2009*, que s'inclou dins del llibre, on es presenta la situació actual de les dones, la capacitat i la preparació de les mateixes per fer-ne front, i les propostes per fomentar el treball en condicions d'igualtat.

Nash, Mary. *Dones en transició : de la resistència política a la legitimitat feminista*. Barcelona : Ajuntament de Barcelona, Regidoria de la Dona, DL 2007

Obra de referència bàsica per tal de conèixer i reconèixer la història dels feminismes a Barcelona durant la dècada dels 70. S'estudia el moviment de les dones durant els anys de transició política a la ciutat de Barcelona i, això, es fa des de la perspectiva de la pròpia transició que efectuaren les dones a partir del seu protagonisme en la resistència antifranquista i en la lluita feminista de conquesta dels seus drets democràtics. A través del testimoni i de les experiències viscudes per 35 dones entrevistades, es dona a conèixer les vivències individuals d'aquella generació de dones convençudes de la seva capacitat per canviar els móns públic i privat.

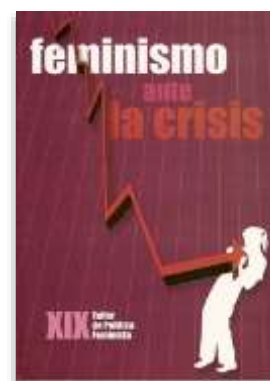

Carré, Antònia ; Llinàs, Conxa. *Les Dones també fem la democràcia*. Barcelona: Mina, 2008

Obra que commemora el setanta-cinquè aniversari de la consecució del vot de les dones a Catalunya, un dret que va recollir la Constitució de 1931. Amb motiu, doncs, d'aquest fet, l'autora analitza quina ha estat la contribució de les dones en l'assoliment del dret de sufragi, a partir d'una reflexió sobre la democràcia política, la democràcia representativa i l'aportació que han fet les dones a la democràcia europea. A més de les reflexions entorn al sufragisme i als drets de les dones, s'analitza el sufragisme al Regne Unit, a través de l'anàlisi del manifest de Seneca Falls, i es fa un repàs pels feminismes del segle XX a Catalunya. Finalment, l'autora cita a diverses dones significatives al voltant d'aquests temes, com són, Teresa Claramunt, Teresa Mañé, Maria Cambrils i Mary Wollstonecraft.

***Feminismo ante la crisis: XIX Taller de Política Feminista (Madrid, Granada y Valladolid, abril-mayo 2009)*. Madrid: Forum de Política Feminista, DL 2009**

Sota el títol *Feminismo ante la crisis*, aquest llibre és el resultat del recull de les diverses ponències que varen tenir lloc en el XIX Taller de Política Feminista, on es va tractar un tema cabdal en l'actualitat, la crisi econòmica mundial i els seus efectes sobre la societat, éssent la ocupació laboral de les dones i la diferència salarial l'eix comú en totes les intervencions. Al llarg de les diferents intervencions es manifesta com encara les dones pateixen un major risc de pèrdua de feina i alhora majors dificultats per trobar-ne de nova. Aquests fets es tradueixen en la desigualtat en el tracte, en la feina i en la economia, qüestions que també foren debatudes en alguna de les ponències, així com les pensions, la Reforma del Règim de Treballadores de la Llar i l'aplicació de la Llei de Dependència, deixant palès que la revolució del feminisme és un procés inacabat dins d'un mercat de treball masculinitzat, que oblidava interessos vitals per a les dones i que l'eina essencial per arribar a la conciliació és aconseguir canviar el rol de les dones en el mercat de treball i en la societat.

García Galán, Sonia. *Mujeres modernas, madres conscientes y sufragistas exaltadas: ideales de feminidad y debates feministas en Asturias 1919-1931*. Oviedo: KRK, 2009

Obra d'investigació que té com a principal objectiu l'estudi dels canvis detectats en els ideals de feminitat de la societat durant els anys vint del segle passat i que pretén, alhora, apropar el públic lector als principals debats que es susciten en torn a l'anomenada "cuestión de la mujer", és a dir, la qüestió de l'emancipació de les dones. El document s'inicia amb una aproximació a la realitat econòmica, social i demogràfica d'Astúries durant els anys compresos entre 1919 i 1931. Cal mencionar que, tot i que l'abast temporal d'aquesta obra es limita a la dècada dels anys vint, l'estudi del context estructural s'amplia al primer terç del segle XX, ja que els canvis socioeconòmics es manifesten en un ampli període de temps. D'aquesta manera, s'inclou en aquest apartat l'evolució política i socioeconòmica, la transició demogràfica, els avenços en l'accés a l'educació, etc. En el segon capítol s'analitza la discriminació legal que patien les dones durant aquest període de temps, especialment aquelles que estaven casades. En el tercer apartat s'efectua un estudi sobre l'avenç en els drets de les dones (constant redefinició dels rols de gènere, construcció de nous estereotips, aparició de la imatge de la "dona moderna", redefinició de la maternitat, etc.). Finalment, el quart i darrer capítol examina l'impacte que va generar en Astúries el moviment feminista internacional i la proclamació de la Segona República en comparació a la resta de l'estat espanyol.

***La Lucha por la igualdad: una evocación al feminismo desde el sindicalismo de clase*. [Córdoba]: Instituto Andaluz de la Mujer, 2008**

El document recull les actes de les jornades "La lucha por la igualdad: una evocación al feminismo desde el sindicalismo de clase", celebrades en Còrdova durant l'any 2007. L'obra aplega un gran volum de consignes i fotografies que mostren la discriminació social i laboral que han patit les dones durant el segle XX, així com les reivindicacions i manifestacions que han dut a terme per assolir l'equitat entre dones i homes i els mateixos drets en matèria de ciutadania. A més de localitzar imatges referents a diverses manifestacions i trobades entre dones, també apareixen cartells, cartes de Comissions Obreres en relació amb el Dia internacional de les dones, retalls de premsa, manifestos, etc. Es destaca, també, la importància del sindicalisme per tal que la societat evolucioni i reconegui els drets inherents a les dones, i es realitza una crida a les dones per tal que s'involucrin en la negociació col·lectiva a les empreses.

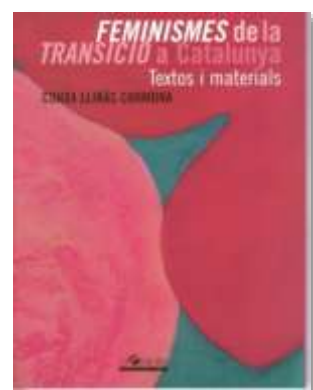
Telo Núñez, María. *Mi lucha por la igualdad jurídica de la mujer*. Cizur Menor (Navarra): Thomson Reuters Aranzadi, 2009

Tal i com denota el títol de l'obra, el document constitueix un testimoni memorialístic de María Telo Núñez en relació amb la seva lluita per assolir un dels drets fonamentals de les dones: la igualtat jurídica. L'interès de la publicació radica en el protagonisme que va tenir aquesta dona en la lluita per aconseguir que les dones poguessin participar de forma

activa en la societat moderna. Com advocada, Maria va plantejar accions en l'àmbit del dret de família, en el qual es va especialitzar, i va pugnar per la modificació de dues lleis essencials en l'ordenament jurídic espanyol: la reforma del Codi Civil de 1975 i 1981 i el Codi de Comerç. Totes aquestes reformes estaven adreçades a equiparar els drets de les dones als dels homes, eliminant aquells articles legislatius que situaven les dones en condicions de desigualtat, cosa que les obligava a obeir als seus marits per imperatiu legal. L'advocada també narra, en primera persona, les activitats dutes a terme des de la *Comisión de Estudios Jurídicos* i la *Asociación Española de Mujeres Juristas*, ambdues fundades i presidides per ella. Altres aspectes a destacar són la promulgació de tres lleis de gran transcendència en relació amb la situació jurídica de les dones casades, el règim econòmic dins del matrimoni i la regulació del matrimoni civil, la separació, la nul·litat i el divorci.

Llinàs, Conxa. *Feminismes de la transició a Catalunya: textos i materials*. Barcelona : Horsori, 2008

En aquest llibre, a través d'un recorregut per revistes, manifestos, imatges i experiències diverses, es mostren els moviments feministes que van esclatar durant la Transició a Catalunya. Els anys anomenats de la Transició, que fan referència al trànsit de la dictadura franquista a l'estat de les llibertats democràtiques, van ser d'enorme proliferació d'idees, projectes, somnis i esperances, sense deixar de banda la gran quantitat d'iniciatives i activitats que es van dur a terme. Per a les dones va ser una ocasió que aprofitaren per treure's de sobre pesades lloses que impediien el seu desenvolupament com a éssers humans lliures, i trobar la seva pròpia identitat com a col·lectiu i com a persones individuals.

El Movimiento feminista en España en los años 70.
Madrid: Cátedra, 2009

Recull d'intervencions procedents d'un seminari organitzat per la Fundación Pablo Iglesias, el contingut del qual es centra en un moment clau per al moviment feminista: la dècada dels anys setanta. Encara sota la dictadura franquista i tot i ser un moviment fragmentari i amb poca estructura, aquest va lluitar, sovint de forma clandestina, per establir i garantir els drets fonamentals no només de les dones, sinó de les persones. Les dones ja no es limitaren al paper d'esposa i mare, tal i com adoctrinava l'Església Catòlica, sinó que comencen a entrar al món laboral, universitari i polític, lluitant per aconseguir l'autonomia econòmica i el desenvolupament de drets socials. Des de l'activisme polític també es va treballar per a la modificació de lleis discriminants i sexistes, com ara la normalització del divorci, l'avortament o l'accés als anticonceptius, a banda d'aprofundir en la teoria feminista. En general, l'obra vol recuperar el paper transformador del moviment de dones a la transició política espanyola i donar a conèixer la poca importància que s'ha atorgat tradicionalment al moviment feminista d'aquest període en la historiografia que tracta sobre la Transició espanyola.

Varela, Nuria. *Feminismo para principiantes.*
Barcelona [etc.]: Ediciones B, 2008

Document que, a través d'un recorregut històric, intenta aproximar el feminisme a persones no molt versades en la temàtica. En aquest sentit, comenta la primera, segona i tercera onada feminista, la història del feminisme a l'estat espanyol, la relació de les dones amb l'economia, el poder, la globalització i la cultura, entre d'altres aspectes. També s'esmenten els prejudicis i tòpics sobre les dones que, avui dia, encara perduren, així com, els mites existents sobre el cos de les dones. L'autora suggereix metafòricament que el públic lector es col·loqui unes ulleres violetes per tal de percebre millor com es veu la vida sota l'òptica feminista i intenta transmetre que el món ha canviat, encara que cal treballar dia a dia per aconseguir que la humanitat visqui sense un destí marcat pel sexe amb el qual s'ha nascut.

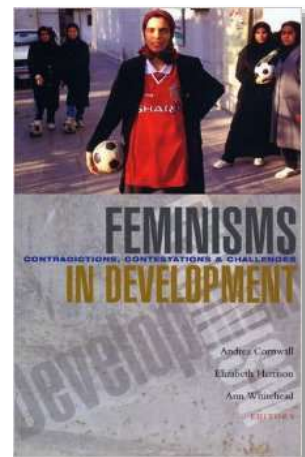
Mires, Fernando. *La revolución que nadie soñó o la otra posmodernidad: la revolución microelectrónica, la revolución feminista, la revolución ecológica, la revolución política, la revolución paradigmática*. Buenos Aires: Libros de la Araucaria, 2009

Fernando Mires és un reconegut pensador contemporani que escriu sobre els aspectes socials més controvertits. Aquesta monografia és un clar exemple de la seva versatilitat teòrica ja que, sota un mateix títol, agrupa la revolució microelectrònica, la feminista, l'ecològica, la política i la paradigmàtica.

El capítol que tracta sobre la revolució feminista ocupa l'equador del llibre, i conté diferents assajos sobre aquesta matèria; en primer lloc hi ha una introducció on es presenta, d'una manera molt clara, la definició d'aquest moviment social i cultural descrit com *la presència de la dona que es rebel·la davant de la seva absència*, juntament amb les seves diferències internes i els seus enemics comuns, com és el patriarcat. A continuació es dedica un espai al *Feminisme socialista* on es fa un breu repàs del paper de les dones a partir de la Il·lustració, i es continua amb uns capítols dedicats a la lluita del feminisme en el segle XX. També es fa un breu recorregut pels orígens històrics d'aquest moviment, que segueix amb l'apartat *Mujeres y paradigmas*, i amb d'altres de temàtica similar. En acabar torna a l'actualitat on tracta tant de la discriminació, la subordinació i l'explotació com també, per altra banda, de l'amor i la família.

***Feminisms in development : contradictions, contestations and challenges*. London : Zed Books, 2007**

Amb aquesta publicació les editores Andrea Cornwall, Elizabeth Harrison i Ann Whitehead, feministes reconegudes i professores de la Universitat de Sussex, recullen una sèrie d'assajos on s'analitza la relació entre els feminismes i desenvolupament. Encara que l'èmfasi del feminisme sobre la transformació social sigui fonamental per als estudis sobre desenvolupament, les relacions entre les dues disciplines sovint han estat un problema. A través d'aquest recull s'exploren els reptes a assolir per tal de reafirmar aquesta relació com a projecte polític, i es trenca tot el conjunt de mites i enigmes sobre gènere i desenvolupament.

Traveling heritages: new perspectives on collecting, preserving and sharing women's history. Amsterdam: Aksant, 2008

Recull d'intervencions d'un seminari celebrat en motiu del 70è aniversari de la fundació de l'[International Information Centre and Archives for the Women's Movement](#) (IIAV), situat a Amsterdam i actualment conegut sota el nom de [Atria, Institute on Gender Equality](#). Aquesta institució és un referent mundial en la recuperació, preservació i difusió del patrimoni històric, social i cultural relacionat amb les dones i els feminismes, amb una llarga trajectòria i pionera en molt aspectes, com per exemple en l'estudi de les relacions entre els feminismes i les dones migrades. L'obra fa un repàs al passat, present i futur de la institució, parlant també d'altres biblioteques i arxius de la mateixa temàtica, així com dels reptes que han d'afrontar en l'actualitat aquests centres conservadors de la memòria històrica dels moviments de dones. La primera part del llibre tracta sobre la preservació del patrimoni documental de gènere des d'un punt de vista històric, centrant-se principalment en l'exemple d'[Atria](#) i analitzant l'evolució de la seva metodologia i política arxivística. Més endavant es parla dels canvis que suposen per als arxius i biblioteques de dones les noves tecnologies, com ara la digitalització dels fons, i la globalització, que està provocant una gradual especialització en els àmbits de la gestió del coneixement i la internacionalització de la gestió del patrimoni cultural. La darrera part fa referència al paper dels arxius feministes en la preservació de la identitat i el concepte de ciutadania de les dones, argumentant que aquests poden reflectir la realitat social i multicultural dels països mitjançant la inclusió de fons personals de diverses procedències en les seves col·leccions.

Foguera, Pilar, ed. *El Feminismo en España : dos siglos de historia*. Madrid : Pablo Iglesias, 2007

Recull actualitzat de textos de diferents autors presentats durant el curs *El feminisme en España: dos siglos de historia*, realitzat l'any 1988. En aquests escrits es fa una anàlisi del feminisme a Espanya des dels seus orígens fins a l'actualitat, comprènent des de l'aparició de les primeres idees sobre emancipació femenina sorgides a Espanya a finals del segle XVIII, fins a la història més recent sobre la segona onada de feminisme a la dècada dels anys setanta, fet que coincideix amb el ressorgiment del moviment feminista a altres països europeus i els canvis socials i polítics que es produeixen a Espanya durant aquests mateixos anys.

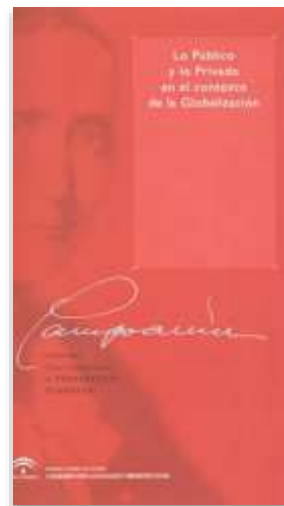

Cacace, Marina. *Mujeres jóvenes y feminismo: valores, cultura y comportamientos frente a frente*. Madrid: Narcea, 2006

L'obra analitza quina és la relació que existeix actualment entre les dones joves i el feminisme, és a dir, quina concepció tenen les dones joves, avui dia, del feminisme. Els quatre primers capítols presenten diferents interpretacions del feminisme en relació amb les societats postmodernes, la qüestió de la igualtat i la diferència, la globalització, la dinàmica generacional, el perquè de l'èxit i el fracàs del feminisme, etc. Aquests primers capítols, doncs, es dediquen a reflexionar sobre l'origen del desinterès que les joves mostren en relació amb el feminisme, apel·lant com a motors d'aquesta actitud de rebuig a factors de canvi social.

Finalment, al cinquè i darrer capítol s'intenta mostrar com les estratègies feministes que les dones adopten a la seva vida, tant individualment com en grup, comparteixen la característica d'unificar de forma molt clara el nivell personal amb el de l'acció política, per tant, es demostra que a la societat actual segueix vigent el famós eslògan: "allò personal és polític".

***Lo público y lo privado en el contexto de la globalización.* [Sevilla]: Instituto Andaluz de la Mujer, DL 2006**

Atenent a les noves situacions dins les quals es mouen les dones a l'actualitat i que plantegen nous obstacles que no fan efectiu el compliment del principi d'igualtat entre sexes, el document torna a redefinir el concepte d'allò que és privat i d'allò que és públic, utilitzant la teoria feminista per recuperar conceptes polítics. És per això que, a través de diversos textos escrits per autores feministes, el llibre comença fent una anàlisi dels antecedents de la cultura jurídico-política dominant a Europa i acaba amb la presentació d'algunes de les bases necessàries per a la construcció d'una societat basada en la diversitat i no discriminatòria. Alguns dels temes tractats són: el pensament feminista sobre el dret, les dones i el futur constitucional de la Unió Europea, com aconseguir avenços en la política mitjançant el dret, etc.

Gouges, Olympe de. *Escritos políticos*. València : Institució Alfons el Magnànim, Diputació de València, 2005

Recull dels escrits polítics elaborats per l'escriptora Olimpia de Gouges, precursora de la lluita per l'emancipació femenina i pels drets de les dones en el context històric de la Revolució Francesa (S. XVIII). Del conjunt de textos, convé destacar, d'una banda, la *Declaración de los derechos de la mujer*, dedicada a la reina Maria Antonieta i, d'altra banda, la *Declaración de los derechos de la mujer y de la ciudadana*, en la qual enumera quins haurien de ser els drets fonamentals de les dones. A més a més, s'inclou el text anomenat *Forma de Contrato social del Hombre y la Mujer*, sobre les relacions entre dones i homes.

Rivera Garretas, María Milagros. *La diferencia sexual en la historia*. València: Publicacions de la Universitat, 2005

Llibre que aporta un nou coneixement feminista sobre el sentit lliure d'ésser dona i sobre la diferència de ser home a la història. A partir d'una concepció diferencial entre els dos sexes, s'intenta escriure una història a dues veus perquè, segons l'autora, l'experiència de viure en un cos de dona es distingeix de l'experiència de viure en un cos d'home.

En el primer apartat s'introdueix la pregunta sobre *¿Què és la diferència sexual?*, qüestió que s'intenta resoldre amb explicacions sobre la invisibilitat de les dones a la història entre d'altres afins. A continuació es planteja *La pràctica de la diferència d'ésser dona*, i *La diferència de ser home*, des d'un punt de vista moral, ètic, materialista i simbòlic, aquest últim concretament quan tracta de la maternitat i la paternitat. Després d'aclarir aquestes diferències entre els gèneres, l'autora s'endinsa a contextualitzar les *Dones i homes a l'Europa Feudal* i les *Dones i homes a l'Occident capitalista*, explicant el desenvolupament que cada part ha lliurat en aquestes dues èpoques, fent un repàs que va des de les trobadores, les càtares, les beates i les místiques, fins les expressions de la diferència en l'era tecnològica i científica o la feminització de la universalitat, respectivament. Cal destacar que al final hi ha un glossari de paraules clau bastant útil per aprofundir en la matèria, juntament amb un índex analític dels temes i noms tractats al llarg de l'obra.

Nash, Mary ; Álvarez González, Ana Isabel. *Seneca falls: un siglo y medio del movimiento internacional de mujeres y la lucha por el sufragio femenino en España*. [S.I]: Gobierno del Principado de Asturias, Consejería de Educación y Cultura : Instituto Asturiano de la Mujer, 2002

La publicació d'aquesta guia didàctica pretén oferir un instrument útil, tant per a les persones a títol individual com per al personal docent que vulgui conèixer i utilitzar el material recollit a l'exposició *Seneca Falls: un siglo y medio de movimiento internacional de mujeres y la lucha por el voto femenino en España*. La guia segueix els passos i recorreguts de l'exposició gràfica i permet una aproximació textual i didàctica a les seves protagonistes. Amb aquest material es té com a objectiu contribuir a la introducció dins els programes educatius i la difusió pública del significat de la lluita col·lectiva de les dones per aconseguir seus drets, així com constatar que aquest fet constitueix una de les grans transformacions del segle XX.

Beltrán, Elena, et al. *Feminismos: debates teóricos contemporáneos*. Madrid: Alianza, 2001

Obra que fa referència als debats més importants de la teoria feminista, des de l'edat moderna fins l'actualitat. Entre les diverses temàtiques cal destacar els debats sobre la ciutadania, la teoria feminista i les teories de justícia. També es repassen i comenten les controvèrsies entre el feminisme de la igualtat i el feminisme de la diferència, a la vegada que es realitza una anàlisi de les polèmiques entorn a la separació i oposició entre l'esfera pública i privada. D'aquesta manera, es pretén facilitar una primera aproximació als diversos feminismes tot fent un intent de sistematitzar el coneixement que s'acumula en la història. A més a més, es recullen aportacions pròpies de l'antropologia al debat feminista. D'altra banda, convé destacar que l'obra, fa una revisió de les diferents tipologies de pensament feminista que han anat sorgint des de l'edat moderna fins ara.

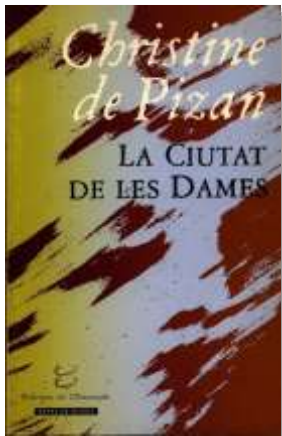
Álvarez González, Ana Isabel. *Los orígenes y la celebración del Día Internacional de la Mujer: 1910-1945*. Oviedo: Universidad de Oviedo : KRK Ediciones, 1999

Aquest llibre sorgeix per donar resposta a diverses afirmacions que negaven l'existència d'un fet admès i reconegut en tots els cercles feministes: la commemoració del dia 8 de març. Neix doncs, amb l'objectiu de clarificar els orígens de la celebració anual d'una data carregada de significat per al moviment feminista i per a totes les dones en general, com és el Dia internacional de les dones, desterrant d'aquesta manera falsos mites que sobre aquesta celebració s'havien creat. Es pretén rescatar de l'oblit històric a les dones que ho havien fet possible, així com explicar i determinar els veritables esdeveniments que van motivar l'elecció del 8 de març com a dia per portar a terme el propòsit d'aquesta celebració.

Dubois, Ellen Carol. *Remembering Seneca Falls 1848: honouring the women who paved the way: Ellen Carol Dubois*. Cambridge: The Arthur and Elizabeth Schlesinger Library on the History of Women in America, [1996?]

Document elaborat per commemorar la Convenció de Drets Humans celebrada a Seneca Falls, Nova York, l'any 1848. Organitzada per Lucretia Mott i Elizabeth Cady Stanton, el resultat fou la publicació de la "Declaració de Seneca Falls" (o "Declaració de sentiments", tal i com elles la van anomenar); es tracta d'un document basat en la Declaració d'Independència dels Estats Units, al qual es denunciaven les restriccions, sobretot polítiques, a les quals estaven sotmeses les dones: no poder votar, ni presentar-se a eleccions, no ocupar càrrecs públics, ni afiliar-se a organitzacions polítiques o assistir a reunions d'aquest caire.

S'analitza també el moviment sufragista als Estats Units i els mecanismes que van fer possible la realització d'aquesta Convenció. Inclou la Declaració de Sentiments adoptada a la Convenció del 1848 així com també la Declaració de Pequín del 1995.

Christine de Pizan. *La Ciutat de les dames*. Barcelona : L'Eixample, 1990

Edició de l'obra de Christine de Pizan, escriptora italiana de l'Edat mitjana. Aquest escrit, constitueix la primera obra escrita per una dona en defensa dels drets de les dones i, tot i ser un text de l'època medieval, sorprèn per la seva modernitat, ja que aborda temes com la igualtat entre sexes, les agressions sexuals, l'accés de les dones al saber, al poder, etc. A més a més, aquesta edició incorpora una introducció on es comenta la vida i l'obra de l'autora, una

cronologia de les seves obres i una taula de rúbriques del llibre *La ciutat de les dames*.

[**Tornar al sumari**](#)

CAPÍTOLS DE LLIBRE

“Día internacional de la mujer”. Dins: *Enciclopedia internacional de las mujeres*. Madrid: Síntesis, DL 2006. P. 608-609

Article de l'enciclopèdia que aporta informació sobre el Dia internacional de les dones, una data oficial celebrada el dia 8 de març, que s'estén més enllà de les fronteres nacionals, ètniques, lingüístiques, culturals, econòmiques i polítiques, ja que les dones dels cinc continents organitzen actes per celebrar aquesta data i prendre consciència que no només tenen una sèrie d'obligacions, sinó que també els corresponen un seguit de drets. L'article fa un repàs per la història, l'origen i l'evolució d'aquesta data, destacant diversos fets com, per exemple, l'incendi de la fàbrica Triangle Shirtwaist, l'any 1911, a Nova York; la realització de les conferències internacionals de dones socialistes, organitzades per ésser la plataforma de reivindicació dels drets de les dones i, finalment, el reconeixement per part de Nacions Unides de la data oficial d'aquesta celebració. L'article, a l'igual que tots els que conté l'enciclopèdia, inclou bibliografia citada i complementària sobre el tema, així com recursos d'Internet que poden ajudar a completar la informació.

[Tornar al sumari](#)

FULLETS

***El repte de la igualtat: amb motiu de la celebració del dia 8 de març, Dia de les Nacions Unides per als drets de la dona i la pau internacional.* [Andorra]: Govern d'Andorra, Ministeri de Salut, Benestar i Treball, DL 2010**

El *Ministeri de Salut, Benestar i Treball* del *Govern d'Andorra*, commemora el dia 8 de març amb diverses actuacions que permeten crear un espai de reflexió al voltant de la situació actual de les dones arreu del món, però principalment al país, sense oblidar els avenços i l'evolució de la qual han estat protagonistes actives. Una de les línies d'actuació prioritàries dins del Pla d'acció per al foment de la igualtat entre les dones i els homes és promoure la participació social i el lideratge de les dones. En aquesta transcripció de les ponències corresponents a la celebració de l'any 2009 s'emfatitza la importància dels drets humans i, principalment, dels drets de les dones com a éssers humans de ple dret, sense cap tipus de discriminació. L'obra dona una visió global de la situació actual d'igualtat entre dones i homes i els reptes que encara es plantegen per millorar de facto les condicions de les dones, és a dir, per aconseguir que els drets i les polítiques es converteixin en fets pràctics, en operatives que realment facilitin la igualtat real.

Guia sobre la normativa de gènere. Barcelona: Indera Consultoria de Género, 2010

Document que forma part de la campanya *Mou-te per la igualtat. És de justícia*, enfocada a la difusió dels acords internacionals signats pels governs, especialment al compliment dels acords de la Plataforma de Beijing (1995) i els Objectius de Desenvolupament del Mil·leni (2000). El fullet, adreçat a les persones que treballen en l'àmbit de la política institucional, ofereix els conceptes clau sobre les principals eines que contribueixen a l'avanç cap a l'equitat de gènere, presentant els compromisos assumits pels governs en diversos fòrums internacionals, les principals línies d'actuació de la Unió Europea, les lleis i actuacions estatals, així com les polítiques promogudes pel Govern de Catalunya. L'objectiu és sensibilitzar les persones que es dediquen a la política perquè incorporin l'equitat de gènere com un eix fonamental de la seva actuació. En tots els tractats i compromisos internacionals es fa especial èmfasi en l'exercici del poder i l'adopció de decisions per part de les dones, així com en el seu apoderament, i la promoció de la igualtat entre sexes per tal d'eradicar totes les formes de violència de gènere.

Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona: textos de lectura fàcil. [Barcelona]: Ajuntament de Barcelona, [2009]

Document editat, per l'Ajuntament de Barcelona, en commemoració als trenta anys de la redacció de la [Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona](#) (1979), per l'Assemblea General de les Nacions Unides,

on es recullen els drets bàsics de les dones. Cal destacar que l'opuscle està elaborat seguint les pautes de redacció de lectura fàcil, és a dir, que està creat amb especial cura per poder ser llegit i entès per persones que tenen dificultats lectores i/o de comprensió. Fa servir un llenguatge concís i també, evita les paraules poc corrents o les explica. Quant a la forma, procura una disposició gràfica clara i atractiva, amb marges amples i el text en blocs de línies curtes. Al llarg del fullet, es van esmentant diversos àmbits temàtics i socials on cal protegir i garantir els drets femenins, com són per exemple: la participació política i a la vida pública, la nacionalitat, l'educació, el treball, la salut, les ajudes econòmiques i socials, el món rural, la igualtat davant la llei i el matrimoni i la família.

8 de març: Dia Internacional de les Dones. Barcelona: Institut Català de les Dones, [2008]

Document elaborat per l'Institut Català de les Dones amb motiu de la celebració del dia 8 de març. Tot i tractar-se d'un fullet divulgatiu, es realitza un breu recorregut històric pels fets que van impulsar l'establiment del dia 8 de març com a Dia Internacional de les Dones. Primerament, i a mode d'introducció, es presenten els antecedents històrics, ocorreguts durant el segle XIX, que van propiciar la necessitat d'un canvi. Seguidament, es relaten breument els fets de Nova York (la vaga de les obreres tèxtils nord-americanes de 1857, l'incendi de la fàbrica Cotton i el de la Triangle Shirtwaist Company) i es presenten les primeres reivindicacions que pretenien aconseguir el dret a vot per part de les dones. A continuació es fa menció a la primera celebració del Dia Internacional de les Dones per part de les socialistes nord-americanes, l'any 1908. Finalment, s'expliquen els esdeveniments que envolten la proclamació oficial del Dia Internacional de les Dones.

***Victòria Sau: un pensament transgressor.* Barcelona: Icaria, 2006**

Aquesta publicació pretén ser el recull de la reflexió i el pensament de la Victòria Sau, una de les feministes més rellevants del país, coneguda per les seves aportacions sobre la divisió sexual del treball, la maternitat, el cicle menstrual, el patriarcat, i la guerra entre d'altres temes. El document, que vol animar a aprofundir en l'obra de la psicòloga, es vertebrava a través d'una selecció de textos que han estat organitzats en tres capítols representatius de la seva reflexió i denúncia més radical, *Deconstrucció del patriarcat*, on apareixen fragments del seu pensament sobre l'estructura interna i externa del patriarcat i el seu funcionament; un segon capítol sobre els mecanismes de la violència patriarcal on es troben els textos que expliciten les manifestacions del patriarcat a través del qual es vol mantenir i perpetuar la dominació de les dones; i finalment el capítol dedicat al feminisme, on es parla del moviment feminista com a eina per desvincular-se de la societat patriarcal. El document inclou la bibliografia de Victòria Sau i d'altres publicacions en què ha participat com a coautora.

Cap a la conquesta dels drets de les dones. [Barcelona]: Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, DL 2004

Aquest fullet divulgatiu, té la intenció de recollir en un mateix document, la llarga història de lluita i reivindicacions cap a l'assoliment dels drets de les dones. Per il·lustrar les dones més significatives, i les principals reivindicacions i conquestes socials aconseguides pel moviment feminista, inicia un recorregut en els seus orígens a finals del segle XIX, on es destaquen les seves precursoras, Olympe de Gouges i Mary Wollstonecraft, que reclamaren el sufragi femení, per continuar amb el moviment sufragista iniciat al Regne Unit, que va culminar als Estats Units amb la Convenció de Seneca Falls. També es recuperen els inicis del moviment a Catalunya, conegut com feminisme social, ja que els esforços de les persones implicades es centraren en el dret a l'ensenyament de les dones. Després de les guerres mundials i el retrocés que van suposar, als anys 60 i 70 es comencen a crear institucions i organismes que van ser les precursoras de polítiques governamentals a favor dels drets de les dones. Finalment, s'inclouen dades significatives respecte a l'estat actual dels drets de les dones.

[**Tornar al sumari**](#)

RECURSOS ELECTRÒNICS

[International Women's Day. About International Women's Day \(8 March\)](#)

Lloc web del Dia Internacional de la Dona que ofereix un servei gratuït per a les dones i organitzacions de tot el món que desitgen compartir i promoure la seva activitat a través de diferents materials (vídeos, opinions, aportacions, etc.). Cada any per al 8 de març, milers d'esdeveniments es porten a terme arreu del món per celebrar els èxits aconseguits per les dones, tant polítics, econòmics com socials del passat, present i futur de les dones. Aquesta celebració té els seus orígens a principis de 1900, en una època de gran expansió i turbulència en el món industrialitzat que va tenir un creixement de la població en auge i el sorgiment d'ideologies radicals. No obstant això, no va ser fins l'any 1911 que es va celebrar per primer cop. En aquesta celebració, a la qual van assistir més d'un milió de dones, es van manifestar aquestes per reivindicar el dret a vot, el dret a l'ocupació de càrrecs públics, el dret a la formació professional i a la no discriminació de la dona a la feina.

[8 de març Dia Internacional de la Dona \(CRAI UB\)](#)

Web de la secció *Exposicions, reculls monogràfics* del lloc web de la Universitat de Barcelona, sobre una exposició de cartells realitzada a la biblioteca del Pavelló de la República i dedicada al Dia internacional de les dones i els seus orígens. En aquest recurs digital es recullen enllaços d'interès sobre la temàtica i es fa un breu recorregut pels antecedents històrics d'aquest dia, així com també, una repassada a com van iniciar-se, a diferents països, les celebracions dels actes commemoratius d'aquesta efemèride. D'altra banda, també es fa esment a l'evolució històrica d'aquesta commemoració a partir de l'any 1945, ja que va ser l'any en què les Nacions Unides van adherir-se al primer acord internacional (Carta de Sant Francisco) per defensar la igualtat entre els sexes com a dret fonamental i indiscutible. Però, no fou fins l'any 1977 que el 8 de març va ser oficialitzat com a *Dia de les Nacions Unides per als Drets de la Dona i la Pau Internacional* amb l'objectiu d'eliminar tota mena de discriminació contra les dones i els seus drets, per posar en relleu la igualtat entre els gèneres i promoure el desenvolupament i la pau.

8 de març, Dia internacional de la dona (Comissions Obreres)

Lloc web de la Secretaria de la Dona de Comissions Obreres de Catalunya dedicat al 8 de març, Dia internacional de la dona, que inclou una breu nota històrica sobre els fets que succeeixen entorn a aquesta data commemorativa d'ençà 1977, any en què les Nacions Unides van adoptar una resolució convidant als països membres a dedicar un dia a la celebració dels drets de les dones i de la pau internacional. Des d'aleshores, el 8 de març va esdevenir la data escollida com a Dia internacional de la dona a la gran majoria dels països i la seva celebració ha servit sempre per reivindicar amb més força, els drets de les dones en tots els nivells de la societat. A més, cal destacar que el recurs incorpora dos apartats rellevants, d'una banda, una plana web amb cartells que la Secretaria de la Dona ha elaborat per al dia 8 de març des de l'any 2001 a l'any 2005. I de l'altra, un recull de documents relacionats amb la temàtica que es poden descarregar en format pdf. Així mateix, és interessant comprovar que l'explicació ve acompanyada d'algunes fotografies que il·lustren el text. En elles es pot observar algunes manifestacions i actes de la Secretaria de la Dona de CCOO durant la celebració de l'efemèride.

Gianotti, Vito. El verdadero origen del 8 de marzo, día internacional de la mujer trabajadora

Lloc web sobre el Dia Internacional de les Dones, on s'expliquen els orígens de la celebració, quan va començar la lluita de les dones pel seu alliberament, la història, el per què de la data de celebració, etc.

Inclou un annex amb les dades claus sobre l'origen de la diada del 8 de març, que comprèn des del moviment de les sufragistes britàniques i americanes pel vot femení als anys 1900-1907, fins a l'any 1978 en el que l'alcalde de Nova York decreta dia festiu a la ciutat, el vuit de març, en homenatge a les 129 dones mortes en l'incendi d'una fàbrica.

Sufragismo y feminismo: la lucha por los derechos de la mujer 1789-1945

Lloc web en què es recull informació històrica essencial per comprendre el camí que va portar les dones a la consecució dels seus drets polítics en els països occidentals. Ofereix diversos recursos: informació sobre els orígens del feminisme, la història del feminisme britànic i americà i tota la història del sufragisme des de 1789 fins a 1945 incloent-hi l'auge, les oposicions i l'assoliment del dret a vot a diferents països; una cronologia que abasta els diferents moments històrics en referència a l'obtenció del dret a vot per part de les dones des de 1743, quan el filòsof francès Nicolás Condorcet reclama el reconeixement del paper social femení fins l'any 1945, quan les dones aconsegueixen el dret a vot a França i Itàlia. Finalment també incorpora diferents biografies de dones com Concepción Arenal o Mary Wollstonecraft i una col·lecció d'enllaços a altres webs sobre feminismes i drets de les dones (en castellà, anglès i francès).

Plaza, Elsa; Rodríguez, Estela; Sellés, Magdalena. *Feminisme i societat*. [S.l.: s.n.], 2005. CD-ROM

Estudi que fa un repàs de l'evolució del moviment i de la teoria feminista al llarg del segle XX a partir de l'anàlisi de les idees i teories més rellevants de pensadores i teòriques feministes cabdals, tals com: Simone de Beauvoir, Juliet Mitchell, Naomi Wolf, Betty Friedan, Shulamith Firestone, Kate Millet, Carla Lonzi, Gayatri Spivak, Angela Davis, Rosi Braidotti, Chandra Mohanty, Gloria Anzaldúa, Nancy Fraser, Amelia Valcárcel, Donna Haraway, Saskia Sassen, Ella Shohat i Carmen Gregorio. El document tracta d'estudiar i valorar si aquestes aportacions han tingut alguna influència en la societat. També s'analitzen els diferents corrents teòrics del feminisme com són el feminisme postcolonial, la teoria cyborg, el multiculturalisme, etc. L'obra s'estructura en sis apartats principals; mentre que els cinc primers apartats es centren en analitzar diverses teories d'algunes de les pensadores feministes més destacades de la història, el sisè apartat efectua un repàs dels diferents corrents feministes que han aparegut al llarg del temps. Finalment, s'exposen les conclusions obtingudes en l'estudi i es realitza una proposta d'imatges procedents de pel·lícules, espots i programes de televisió per tal d'analitzar i també, observar, com els mitjans de comunicació són una eina importat per contribuir en la transmissió de models de feminitat i masculinitat.

Feminismo y género: 6 libros . [CD-ROM]. México: Fem-E-Libros, 2004

Recurs electrònic que, mitjançant una interfície, dóna accés a un conjunt d'obres sobre la temàtica feminista. *Las ideas feministas latinoamericanas* i *Los movimientos de mujeres en América Latina: renovación de la historia* fan referència a les ideologies feministes llatinoamericanes i a les seves manifestacions. *El feminismo holístico: de la realidad a lo real* tracta d'aprofundir en les arrels de la dominació masculina i del patriarcat. *Ética y feminismo* reflexiona sobre com les feministes han d'emprar una nova ètica per tal de crear una manera de representar-se, viure i situar-se al món. *Más allá de Itaca: sobre complejidades y conjuras* repassa la mitologia grega per tal d'aproximar-se a l'ensorrament del monoteisme cultural i a l'acabament de la metafísica del món occidental, entre d'altres aspectes. Finalment, *El triunfo de la masculinidad*, analitza la dominació masculina que han sofert les dones des dels inicis de la societat patriarcal i reflexiona sobre com superar la lògica binària del patriarcat per tal d'interpretar la realitat des del feminisme. A més a més, mitjançant una mirada crítica, s'esmenten els problemes dels feminismes i d'altres moviments culturals.

Suárez Suárez, Carmen. [El feminismo atraviesa la historia o cómo ha sido la lucha de las mujeres](#). [S.I.] : Instituto Asturiano de la Mujer, DL 2004

Material didàctic adreçat a l'alumnat de primer curs de Batxillerat, en especial per a la matèria d'història del món contemporani, amb l'objectiu de completar-ne els continguts i fer-la més equitativa. El recurs, dividit en tres unitats didàctiques, inclou fragments dels textos teòrics més significatius sobre el paper de les dones en la història i activitats per al seu comentari, així com una detallada bibliografia amb monografies, vídeos i recursos web sobre el tema. El primer capítol del document fa una introducció de l'àmbit temàtic i inclou diverses activitats i propostes d'avaluació. La unitat didàctica central està dedicada a la conquesta del dret a vot per part de les dones, en què es fa un repàs cronològic al llarg d'aquesta lluita, des del segle XV i la trajectòria de pensament anomenada *Querelle des femmes*, fins al feminisme socialista dels segles XIX i XX, passant pels períodes de la Il·lustració i la Revolució Francesa, així com reflexionant entorn a la importància del moviment sufragista. La tercera unitat està dedicada a l'estudi de la figura de Simone de Beauvoir i als diversos corrents feministes contemporanis.

El voto femenino en España

Lloc web d'història contemporània que aplega tot un seguit de treballs sobre diferents períodes històrics a Espanya. Una d'aquestes seccions recull tot el procés de la implantació del sufragi femení a Espanya, des dels antecedents als Estats Units i a Europa, els primers passos del sufragi femení i també, com era la vida de les dones durant la Segona República. L'apartat que fa referència al sufragi consta de quatre capítols i una breu introducció resumint el contingut que hi ha dins de cada apartat. En el primer capítol es detallen els orígens del sufragi femení als Estats Units i a Europa i com el moviment sufragista acaba arribant fins a Espanya. En el segon, es repassen els inicis dels feminismes a Espanya fins a la proclamació de la Segona República. El tercer, mostra que durant la Segona República, hi va haver un augment de les associacions femenines i com aquestes, en certa manera, van contribuir a què es votés favorablement la concessió del sufragi femení. Per últim, i per contextualitzar el capítol del sufragi femení hi ha un recull de textos històrics de diverses personalitats rellevants per al moviment de les dones, com Olympia de Gouges, John Stuart Mill i Clara Campoamor, entre d'altres.

[Tornar al sumari](#)

AUDIOVISUALS

Sufragistas. Barcelona : Savor, DL 2016. DVD

El moviment sufragista va néixer a Anglaterra en vigílies de la Primera Guerra Mundial. La majoria de les sufragistes no procedien de les classes altes, sinó que eren obreres que veien impotents com les seves protestes pacífiques no servien per a res. Llavors es van radicalitzar i, en una incansable lluita per aconseguir la igualtat, es van arriscar a perdre-ho tot: la feina, la casa, els seus fills i la seva vida. La protagonista és Maud, una dona que va reivindicar intrèpidament la dignitat de les dones

Simone de Beauvoir. [S.l.: s.n, 2010]. DVD

Entrevista a Simone de Beauvoir, novel·lista i filòsofa francesa, pionera de les teories existencialistes i del feminisme, filmada a París l'any 1959. La pensadora, avançada al seu temps en molts aspectes, parla al llarg del documental sobre temes molt diversos. A la primera part de l'entrevista explica algunes de les seves tesis filosòfiques: en concret, opina que l'ésser humà està condicionat per l'entorn, que dones i homes són iguals des del seu naixement, i per tant, nega l'existència d'una condició femenina. Parla també de la situació de les dones en el seu context històric, tant a França com a la Xina comunista i als Estats Units d'Amèrica, i opina que el seu alliberament només pot arribar mitjançant el treball i la conseqüent independència econòmica; l'autora conclou que una dona, a banda de tenir fills, pot dedicar-se intensament a d'altres tasques. També opina que el matrimoni és una institució que pot arribar a ser obscena i que el divorci és una mesura imprescindible per a la felicitat de les dones. Finalment parla sobre el concepte de moralitat, l'ateisme, el comunisme, sobre l'amor i la gelosia, el rebuig de la mentalitat burgesa i la seva decisió d'inventar una nova vida, oblidant-se de les regles preestablertes.

Porque yo lo valgo. [S.l.: s.n.], cop. 2009. DVD

Documental que fa un recorregut per la història de les dones a Espanya des de l'any 1940 fins l'actualitat. Narrada per una veu en off i a través d'imatges d'arxiu de Televisión Española i el NO-DO, el documental mostra, dècada a dècada, l'evolució social de les dones des del moment en que aquestes havien d'ésser considerades "abnegades i pures", i per això rebien una educació pròpia del seu sexe i estaven predestinades a respondre les necessitats i desitjos dels seus marits. La gravació mostra com els anys seixanta acullen les primeres incorporacions de les dones al mercat laboral i també a les universitats, i com aquests fets van originar en la dècada posterior la necessitat d'una planificació familiar i un control de natalitat. També s'analitza la creació de guarderies, cosa que fou una de les demandes més sol·licitades per les dones treballadores de l'època que, poc a poc i amb el temps, han sumat a aquesta d'altres reivindicacions que han portat a aconseguir la millora en les condicions socials, laborals i econòmiques de les dones.

Cortometrajes por la igualdad III. Alacant: Obras Sociales Caja de Ahorros del Mediterraneo, [2009]. DVD

Audiovisual que recull els treballs seleccionats com a guanyadors i aquells amb menció especial del jurat en la III Edició del concurs de "Cortometrajes por la Igualdad". Els curtmetratges mostren les diferents maneres de discriminació que encara pateixen les dones. Així, a *Un futuro de cuidado* es presenta la igualtat entre dones i homes com a tema principal i es planteja la situació de canvi en un futur no molt llunyà. A *Ell@s* s'evidencien els rols femení i masculí coneguts històricament a través d'un seguit d'entrevistes a diferents parelles amb els rols en sentit invers, i a *No me gusta vivir*, entre d'altres, s'explica el relat dels pensaments d'una dona que es veu retinguda en una vida que no la fa feliç i de la que contínuament intenta escapar a través de les fantasies de com li agradaria que fos, exposant una educació equivocada com a una altra forma de maltractament. S'acompanya d'un fullet informatiu amb les dades tècniques de cadascun dels curtmetratges, també de filmografia i bibliografia recomanades que complementen els temes tractats, convertint-se en una eina útil per a implicar a tota la societat en les polítiques d'igualtat, generar debat, reivindicar els drets de les dones i eradicar la discriminació.

Dones: ahir, avui i demà: memòria dels 25 anys d'actuacions en polítiques d'igualtat de gènere a Castelldefels. Castelldefels: Ajuntament de Castelldefels, 2009. DVD

Documental que reuneix el testimoniatge en primera persona de les dones implicades en l'evolució històrica de les polítiques d'igualtat dutes a terme pels organismes administratius del seu poble, gràcies al foment de la participació enfront el pes dels estereotips i la persistència de determinades situacions de discriminació i conductes de submissió. Per exemplificar el procés es pren testimoni a diferents grups de professionals en aquells àmbits on les dones no acostumaven a ser-hi presents com és el cas dels càrrecs de govern, la policia local, els equips esportius o l'àmbit empresarial, plantejant la sobrecàrrega que a vegades suposa el fet d'haver de conciliar la vida laboral amb la família i el lleure. Les imatges, a més a més s'acompanyen amb notícies escrites relacionades amb l'avenç dels drets de les dones al llarg de la història.

Àlvarez, Maria Teresa. Clara Campoamor : una mujer valiente . [S.l.: s.n.], 2009. DVD

Enregistrament biogràfic sobre Clara Campoamor, la primera dona advocada que va intervenir davant del Tribunal Suprem, que va ser diputada, va participar al parlament i va lluitar aferrissadament per aconseguir el sufragi femení i pels drets de les dones. El documental fa un recorregut per la seva biografia des que es va iniciar en el món laboral treballant com a telègrafa, tot i que el seu somni era ser advocada i poder lluitar contra les injustícies. D'ànima republicana, paral·lelament va entrar a formar part del Partit Radical, que presidia Alejandro Lerroux, va ser escollida diputada i l'any 1931 va aconseguir el sufragi per a les dones. No obstant això, el Partit Radical, veia aquest últim assoliment com una amenaça, ja que creien que les dones donarien el vot a les dretes. En tant que a les eleccions de l'any 1933 va guanyar un partit de dretes, les files de partit veien com a única culpable a Clara Campoamor i va ser per això que ella mateixa va marxar al·legant diferències irreconciliables amb les idees del partit. Durant els anys abans de la Guerra Civil no va acabar de deixar mai la política i en esclatar la guerra va haver d'exiliar-se, primer a Buenos Aires i finalment va anar a viure a Suïssa, on donava conferències i traduïa llibres fins que, l'any 1972, va morir sense poder retornar al seu estimat país.

***La quadratura del cercle: història del Bloc Feminista de Tarragona (1977-2001).* [S. l. : s. n.], DL 2005. DVD**

Es tracta d'una crònica sobre els esdeveniments més significatius que van tenir lloc durant les lluites feministes dels anys setanta i vuitanta a Tarragona. Elaborat a partir de la intersecció de materials de l'època i del testimoni directe i actual d'algunes de les protagonistes, membres i fundadores del Bloc Feminista de Tarragona, es recorden fets de transcendència en la història del moviment feminista a Catalunya.

***El despertar de les dones: la lluita feminista.* [Sant Joan Despí]: Televisió de Catalunya ; [Barcelona]: Enciclopèdia Catalana, cop. 2004. DVD**

Un cop mort el General Franco, les dones continuen sent eternes menors d'edat cíviques dependents d'una figura masculina. No tenen control sobre el seu propi cos ja que els anticonceptius estan prohibits i l'avortament és delictu. A més a més hi ha moltes altres situacions en què s'ha de demanar el permís del marit per a la realització de diferents tasques, com obrir un compte al banc, signar contractes, viatjar sola, etc. En aquest context, on les dones són adoctrinades per un règim que les fa mestresses de casa i mares de família submises, tenen lloc les *Jornades Catalanes de la Dona*, el maig de 1976, com a conseqüència de la proclamació, per part de les Nacions Unides, el 1975, com a Any Internacional de la Dona, jornades que suposaren una pressa de consciència col·lectiva i l'eclosió de la lluita feminista a Catalunya. El present documental compta amb testimonis de participants actives d'aquelles jornades que estigueren quatre dies per elaborar un programari unitari feminista on es contemplaven certs drets que avui en dia encara no s'han acabat de dur a terme.

***Bad girls = Chicas malas* [S. l. : s. n., 2004]. DVD**

Enregistrament que aporta una visió de les dones europees realitzada amb perspectiva espanyola. A partir de les entrevistes amb l'escriptora i diputada Carmen Alborch, l'eurodiputada Emma Bonino, les empresàries Anita i Sara Roddick o la ciberartista Cornelia Sollfrank, es pretén oferir els resultats de les lluites portades a terme pels moviments feministes europeus, durant l'últim terç del segle XX, que tant van influenciar i enlluernar les dones espanyoles.

El voto de las mujeres. 1877-1978. [S.l.: s.n.], 2004. DVD

Documental realitzat per la Universidad Nacional de Educación a Distancia i que té com a punt de partida l'exposició *El Voto de las Mujeres 1877-1978*, realitzada en diferents ciutats de l'Estat per commemorar el 70è aniversari de l'exercici del dret de vot per primer cop, de les dones espanyoles. Amb una estructura dividida en dos capítols (el primer abasta des de 1877 fins a la II República i el segon des de l'Espanya de la Transició fins a l'actualitat) s'explica la lluita per l'eliminació de la discriminació de gènere a Espanya, a partir dels moviments sufragistes de finals del segle XIX i principis del XX, fins l'actual marc polític que garanteix la lliure participació política de les dones.

El fil conductor del reportatge són la comissària de l'exposició i historiadora Rosa Maria Capel Martínez i la professora del departament de sociologia de la UNED Josune Aguinaga Roustanvan que narren tota l'evolució de com es va assolir el dret a vot de les dones a l'Estat espanyol. Acompanyen a les narradores tot un seguit d'imatges de l'exposició que il·lustren els moments més rellevants d'aquest procés. En resum, el reportatge intenta ser doncs, un exercici de recuperació històrica del bagatge reivindicatiu del moviment de dones.

Alcem-nos!, una història del moviment d'alliberament de les dones 1970-1980. Barcelona: Drac Màgic, DL 2001. VHS

Document que fa una crònica dels esdeveniments més significatius de les lluites feministes dels anys 70 a Europa, combinant imatges d'arxius i entrevistes amb les dones que van participar en els primers actes de reivindicació feminista a París. Aquestes dones expliquen les raons que les van portar a fundar els primers moviments d'alliberació de dones, entre d'altres: Femenine masculine future, Front bonnes femmes, Mouvement de libération des femmes, que defensaven com es van succeir els esdeveniments i l'evolució posterior del feminisme.

Les edats del violeta. [Lleida?] : Dones ICV amb iniciativa, [200-?]. DVD

El documental analitza, a través dels testimonis de les seves protagonistes, el naixement i l'evolució històrica del feminisme a Lleida durant el període comprès entre 1974 i 1984. Posa èmfasi en la tasca d'algunes associacions com: la Asociación Provincial de Mujeres, l'Associació Catalana de la Dona de Lleida, el Grup de Dones de Lleida i la Coordinadora de les Dones de les Terres de Lleida i destaca la participació social i política de les integrants d'aquests grups en un temps i uns moments decisoris per al moviment feminista i de les dones en general.

[Tornar al sumari](#)

REVISTES

"Debates feministas para el Siglo XXI". *Revista internacional de filosofía política*, 2005, núm. 25

Número de la *Revista internacional de filosofía política* dedicat als feminismes i a la teoria feminista del segle XXI, en el qual es recopilen articles que tracten el tema. Les autores d'aquests textos reflexionen entorn a qüestions diverses com, per exemple, la possible feblesa del feminisme com a moviment polític, les diferències entre les dones en un context multicultural com el d'Estats Units, sobre com es podria reprendre el subjecte polític del feminisme alhora que es fa una revisió del feminisme radical dels anys setanta i del feminisme socialista per tal de obtenir idees que puguin servir per il·luminar la societat actual.

"Del post al ciberfeminismo". *Debats*, 2002, núm. 76

Monogràfic de la revista *Debats*, dedicat al pensament i a la teoria feminista. En ell, es recullen articles que fan una reflexió sobre diversos corrents del pensament feminista, com per exemple, el feminisme cultural, el post-estructuralisme, el ciberfeminisme, el feminisme postcolonial, la deconstrucció del pensament feminista, el feminisme ecològic i el feminisme llatinoamericà. S'argumenta cadascun d'ells i, es defensen o no, en funció a la ideologia i pensament de cadascuna de les autores dels diferents articles.

[Tornar al Sumari](#)

ARTICLES DE REVISTA

"Incidencia política y participación ciudadana de las mujeres". *Diálogos: monográficos del divulgación del pensamiento feminista*. Núm. 3 (2010)

Aquest número de *Diálogos*, aprofundeix en les estratègies d'incidència que desenvolupen tant les feministes organitzades com les dones en general, per transformar la realitat desigual que es viu en les societats patriarcales. Centrant-se, des d'una crítica radical i política, en l'establiment d'aliances puntuals o permanents amb altres actors de la societat, en la creació de xarxes i en l'ús de la comunicació i creativitat. També, es visibilitzen les formes de participació de les dones del Sud i del Nord, reivindicant els espais que els hi corresponen per justícia, i transformant els marcats pel sistema. Són moltes les formes d'incidència que les dones desenvolupen per impulsar, per exemple, lleis que les protegeixin, que les reconeguin i les visibilitzin. No obstant, les dones no només fan incidència envers l'Estat o les institucions governamentals, sinó que s'adrecen a la comunitat internacional, per exemple en conferències i congressos, a través de comunicats, manifestacions i resistències, de diferent índole.

"¿A dónde va el feminismo?: seis puntos de vista". *Mujer pública: revista de discusión feminista*. Núm. 2 (2010)

Monogràfic centrat en el futur del feminisme, que inclou articles de deu dones rellevants en aquest àmbit, de procedències geogràfiques - Bolívia, Argentina, Espanya, ex-Iugoslàvia, Mèxic, Veneçuela i Costa Rica - edats, professions i opinions diverses, on analitzen la situació actual del feminisme i els reptes als quals s'enfronta. Mitjançant un qüestionari base, amb diverses preguntes (com ara: el paper de les ONG's o els partits polítics en el feminisme, l'existència d'una crisi en el moviment o el lloc dels homes en el feminisme), les participants intenten explicar, des del seu punt de vista, les situacions a les quals s'han d'enfrontar diàriament i quines són les idees i solucions que proposen. Comparant les respostes de cada una d'elles es pot tenir una visió àmplia i profunda de l'estat actual del feminisme i dels reptes amb què es troben les dones del món en la lluita pels seus drets.

"Políticas feministas: cuadernos". *Riff-raff: revista de pensamiento y de cultura*, 2ª época, nº 27 extra (invierno 2005), p. 91-199

Monogràfic número 27 de la revista *Riff-Raff*, que inclou vuit articles sobre la qüestió de les dones. Cadascun d'ells gira al voltant d'una temàtica relacionada amb les polítiques feministes, com pot ésser l'article *Ciudadania més enllà de la llei* escrit per Ángeles Jiménez Perona, que indaga sobre els primers feminismes, i l'article *Paradojas y rompecabezas de las políticas feministas* de Neus Campillo Iborra, centrat més en la dicotomia entre el gènere i el sexe. El recull d'articles tracta la temàtica a partir de diferents tessitures, que van des d'àmbits més teòrics fins als més pragmàtics, des de *Políticas del Tercer Mil·lenni* fins l'article *Què és el feminisme postestructuralista de Judith Butler i per què es diuen coses tan horribles sobre ell?* Una autora a destacar és Carmen Magallón Portolés, que treballa sobre la noció essencialista del subjecte convertit en nòmada, a partir del pensament de Chantal Mouffe i, també es tracta en un altre apartat, les dones com a subjectes col·lectius. Els restants dos capítols analitzen la diferència entre Judith Butler i Braidotti, i els límits de la intolerància, del gènere i de les cultures. Al capdavant de tots aquests articles, la doctora Elvira Burgos Díaz escriu una interessant introducció on ordena de manera lògica la temàtica tractada en tot el compendi.

[Tornar al sumari](#)